

CÆLII SYMPOSII

Caelius Firmianus Symposius ÆNIGMATA. enter under

Symphosius

HANC NOVAM EDITIONEM,

LECTIONES OPTIMAS

DILIGENTER CONGESTAM,

CURAVIT

LUCIUS M. SARGENT.

BOSTONIÆ, NOV-ANGL: PRELO

BELCHER ET ARMSTRONG.

MDCCCVII.

PA 67045

AD LECTOREM.

Athenæum laudantur; at, inter Latinos, ita rari inveniantur, qui in hoc modo suos stylos exercuere, ut, præter hæc nostri Symposii et Ausonii unicum carmen, exemplarium haud ullum habemus. Apuleius, ut ipse memorat, libellum Ludicrorum et Gryphorum reliquit; ejus tamen libellus amittitur. Hac sub causa, pro chlamide, hic noster Symposius prodit, et tibi nunc erit, lector, solo, præter Ausonii supra memoratum carmen, hujus literarum generis vestigio, quid ex Latinorum reliquiis hoc ævo habeatur.

Ad hanc editionem formandam, Wernsdorfium magis quam alios consului. Hic Symposii edidit ænigemata, inter Poet. Lat. Min. opera, anno 1799; et ejus editio, prioribus longe emendatior et auctior, atque proæmio pene sempiterno comitata, est multo magis quam priores desideranda, propter notas eruditas, lectiones variantes, et conjecturas. Hæc tamen editio quisquiliis, nugis, et Germanicismis abundat; os verum elephanti, sed agni medullam habet. Wernsdorfii neque lectionem placuit omnino sequi.

Restat nonnihil de Symposio dicere, cujus nomen quam variis in libris, tam varie legitur. Quidam eum Symphosium, alii Symphrosium, Symphorium, Symphonium, rari etiam Symphorosium vocarunt. Sed non longius habebis, lector, "de nomine nugas:" satis

esto Symposium scripsisse anigmata, qua studiosis frequenter laudata videas. Sunt, qui ex Numidia nostrum Symposium ducunt, quum in suis versibus, et præsertim in prologo, Africismos quosdam observarunt seu rectius observasse videntur. Nonnulli quoque scriptores Africenses idem prænomen gesserunt. Hæ si tibi rationes videantur, quam facile hæc ænigmata comperes! De Symposio nil satis constat, et quod credi potest, solum ex versibus deducitur. De auctoris ævo, hæc habes Wernsdorfii.-" Satis antiquum auctorem, nec ad inferiorem barbaramque ætatem rejiciendum, multa declarant, cum ipsa ejus oratio, quæ satis casta et elegans, et a nævis corruptioris Latinitatis pura est, sæpe etiam optimorum poetarum lectionem resipit; tum testimonia antiquorum scriptorum, qui eum laudant, ut Aldhelmi, Sigeberti Gemblacensis, et aliorum: tum denique ænigmata nonnulla, antiquitatis plane spirantia genium, et res ritusque notantia, qui antiquioribus tantum sæculis inter Romanos usitati fuerunt. Tale est ænigma de stylo, de clavo caligari, de speculari, de clepsydra, de strigili, de balneo. Quanquam vero ætas ejus scriptoris certo definiri nequit, id tamen facile mihi persuadeo, sæculo quarto non inferiorem esse."

TESTIMONIA ET JUDICIA

DE

CÆLII SYMPOSII

ENIGMATIS.

Symposius, poeta metricæ artis peritia præditus, occultas ænigmatum propositiones exili materia sumtas ludibundis apicibus legitur cecinisse, et singulas quasque propositionum formulas tribus versibus terminasse.—Aldhelmus, Prolog. sec. lib. ænig.

Aldhelmus, episcopus, imitatus Symposium, qui, per prosopœiam qualitates singularum rerum exprimens, scripsit librum ænigmatum metrice, exprimens et ipse qualitates rerum scripsit ænigmatum librum, et in mille versibus consummavit illum.—Sigebertus Gemblac. de script. eccles. cap. 132.

Symposius, vir eruditissimus sermone ac scientia sua, nihilo minus scribit ænigmata.—Anon. Mellicensis, de script. eccles. cap. 73.

Incidi in Symposii cujusdam ænigmata, quæ suntab illo singula ternis versibus comprehensa: quorum ego adeo sum lectione delectatus, non tam quod nemo eorum, quos habemus, in hoc genere stilum exercuisset, quam quod versus ipsi et lepidi essent, et arguti, ut Symposii memoriam et laudem ab oblivione homis

num a me judicarem vindicari oportere.—De puritate quidem Latini sermonis, cum iis, qui supra mille annos scripserunt, (excipe eos, qui nostra et patrum nostrorum memoria extiterunt) facile contenderit. Paucis vero antiquorum palmam apte dicendi concesserit, ut qui res obscurissimas tractet planissime, in quo vis ingenii perspici potest vel maxima. Jam vero rerum earum, quas tractat, vim eum et naturas plane tenuisse, vel ex hoc intelligi potest, quod artem magna ex parte in jocos, risus et sales contulit, in quibus peritia sola dominatur.—Joach. Perionius, in præf. ad Symp. ab se edit.

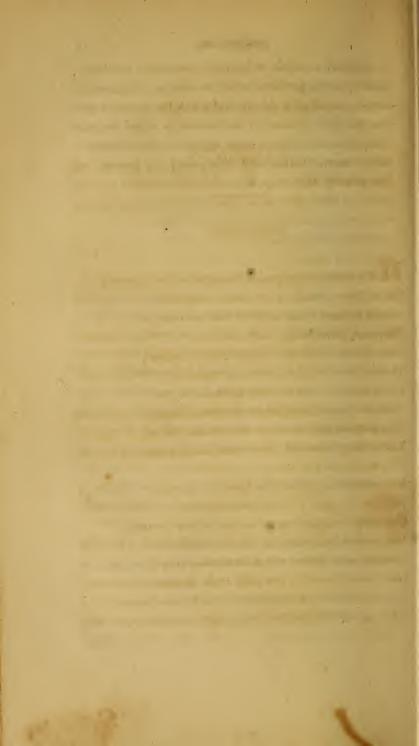
Nemo fuit bonarum artium studiosus, quicum mihi familiaritas esset, quin censeret, Symposii ænigmata propter suavitatem et eruditionem digna esse, quæ ab omnibus legerentur. Mitto, quod ad alendum summa cum jucunditate exacuendumque ingenium eorum, qui Latinum sermonem discunt, sine ulla rerum aut verborum obscænitate nihil aptius fieri potest. Merito Sigonius, et elegantum scriptorem Symposium, et aliquid commodi studiis optimarum artium allaturum esse judicavit.—Josephus Castalio, in dedicat. Symp. ed. sec. Romæ.

Symposii ænigmata mihi perplacent. Festiva et rotunda sunt.—Jacobus Pontanus.

Ænigmata Symposii omnino probamus: quamvis Lilius Gyraldus libello suo de ænigmatibus parvi ea facere videatur.—Jo. Mersius, in not, ad fab. et ænigmat. Phædro adjuncta, p. 47.

Symposii ænigmatis, elegantibus et Latinis, numeris etiam felicibus, conscriptis.—Casp. Barthius, Adversar. lib. 19. cap. 14.

Ludicri carminis et lusuum poeticorum specimen haud ignobile propono, syllogen centum ænigmatum vetusti auctoris, quo genere antiqui omnis memoriæ poetæ, rhetores, philosophi, ad honestam animi oblectationem, in conviviis maxime, ingenium, sales, jocosque exercuerunt.—Christianus Wernsdorf. in proæm. ad Symp. ænig. tom. 6. p. 410.

CÆLII SYMPOSII

ÆNIGMATA.

PROLOGUS.

HÆC quoque Symposius de carmine lusit inepto; Sic tu, Sexte, doces, sic te deliro magistro. Annua Saturni dum tempora festa redirent, Perpetuo nobis semper sollenia ludo; Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ; Deliras inter vetulas puerosque loquaces; Dum streperet late madidæ facundia linguæ: Tum verbosa cohors, studio sermonis inepti, Nescio quas passim magno de nomine nugas Est meditata diu, sed frivola multa locuta est. Nec mediocre fuit magni certaminis instar, Ponere diversa, vel solvere quæque vicissim. Ast ego, ne solus fæde tacuisse viderer, Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem, Hos versus feci subito de carmine vocis. Insanos inter sanum non esse necesse est: Da veniara, lector, si non sapit ebria Musa.

ÆNIGMATA.

STILUS.

De summo planus, sed non ego planus in imo; Versor utrinque manu, diversa et munera fungor;. Altera pars revocat, quidquid pars altera fecit.

ARUNDO.

Dulcis amica Dei, ripis vicina profundis, Suave canens Musis; nigro perfusa colore, Nuntia sum linguæ, digitis stipata magistri.

ANNULUS.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi; Ingenitum dicas, ita pondere nemo gravatur. Servo tamen facies, plures habitura figuras.

CLAVIS.

Virtutes magnas de viribus affero parvis: Pando domos clausas, iterum sed claudo patentes; Servo domum domino, sed rursus servor ab ipso.

CATENA.

Nexa ligor ferro, multos habitura ligatos; Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim; Et solvi multos, nec sum tamen ipsa soluta.

TEGULA.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis; Estque domus tecto, sedes mihi semper in alto; Ac ego perfundor, sed me cito deserit humor.

FUMUS.

Sunt mihi, sunt lacrimæ, sed non est causa doloris; Est iter ad cælum, sed me gravis impedit aer; Et me qui genuit, sine me non nascitur ipse.

NEBULA.

Nox ego sum facie, sed non sum nigra colore; Inque diem mediam tenebras tamen affero mecum; Nec mihi dant stellæ lucem, nec Cynthia lumen,

PLUVIA.

Ex alto veniens, longa delapsa ruina, De cœlo cecidi, medias transmissa per auras; Et sinus effundit, qui me simul ipse recepit.

GLACIES.

Unda fui nuper, quod me cito credo futuram; Nunc rigidi cæli duris connexa catenis; Nec calcata pati possum, nec nuda teneri.

PISCIS IN PLUVIO.

Est domus in terris, clara quæ voce resultat; Ipsa domus resonat, tacitus sed non sonat hospes; Ambo tamen currunt, hospes simul et domus una-

NIX.

Pulvis aquæ tenuis, modico cum pondere lapsus; Sole madens, æstate fluens, in frigore siccus; Flumina facturus, totas prius occupo terras.

NAVIS.

Longa feror velox formosæ filia silvæ, Innumeris pariter comitum stipata catervis; Curro vias multas, vestigia nulla relinquens.

PULLUS IN OVO.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ; Nondum natus eram, nec eram tum matris in alvo; Jam posito partu, natum me nemo videbat.

VIPERA.

Non possum nasci, si non occidero matrem; Occido matrem, sed me manet exitus idem. Id mea mors patitur, quod jam mea fecit origo.

TINEA.

Littera me pavit, nec quid sit littera novi; In libris vixi, nec sum studiosior inde; Exedi Musas, nihil hinc tamen ipsa reporto.

ARANEA.

Pallas me docuit texendi nosse laborem; Nec pepli radios poscunt, nec licia telæ; Nulla mihi manus est, pedibus tamen omnia fiunt.

COCHLEA.

Porto domum mecum, semper migrare parata; Mutatoque solo, non sum miserabilis exsul, Sed mihi consilium de cælo nascitur ipso.

RANA.

Rauca sonans ego sum, media vocalis in unda; Sed vox laude sonat, qua se quoque laudet et ipsa; Quumque canam semper, nullus mea carmina laudat.

TESTUDO.

Tarda gradu lento, specioso prædita dorso, Docta quidem studio, sed sævo perdita facto; Viva nihil dixi, quæ sic modo mortua canto.

TALPA.

Cæca mihi facies, atris obscura tenebris, Nox est ipse dies, nec sol mihi cernitur ullus; Malo tegi terra, sic me quoque nemo videbit.

FORMICA.

Provida sum vitæ, duro non pigra labore, Ipsa ferens humeris securæ præmia brumæ; Nec gero magna simul, sed congero multa vicissim.

MUSCA.

Improba sum, fateor; quid enim gula turpe veretur? Frigora vitabam, quæ nunc æstate revertor; Sed cito commoveor, falso conterrita vento.

CURCULIO.

Non bonus agricolis; non frugibus utilis hospes; Non magnus forma; non recto nomine dictus; Non gratus Cereri; non parvam sumo saginam.

MUS.

Parva mihi domus est, sed janua semper aperta; Exiguo sumtu furtiva vivo sagina; Quod mihi nomen inest, Romæ quoque consul habebat.

GRUS.

Littera sum cæli penna perscripta volanti, Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis; Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

CORNIX.

Vivo novem vitas, si me non Græcia fallit; Atraque sum semper, nullo compulsa dolore; Et, non irascens, ultro convicia dico.

VESPERTILIO.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis; Pluma mihi non est, cum sit mihi pinna volantis; Sed redeo in tenebris, nec me committo diebus.

ERICIUS.

Plena domus spinis, parvi sed corporis hospes, Incolumi dorso telis confixus acutis; Sustinet armatas segetes habitator inermis.

PEDICULI.

Est nova notarum cunctis captura ferarum, Ut, si quid capias, id tu tibi ferre recuses; Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

PHŒNIX.

Vita mihi mors est; moriar, si cœpero nasci; Sed prius est fatum lethi quam lucis origo: Sic solus Manes ipsos mihi dico parentes.

TAURUS.

Mæchus eram regis, sed lignea membra sequebar; Et Cilicum mons sum, sed mons sum nomine solo; Et vehor in cælis, et in ipsis ambulo terris.

LUPUS.

Dentibus insanis ego sum, qui vinco bidentes, Sanguineas prædas quærens, victusque cruentos; Multa cum rabie vocem quoque tollere possum.

VULPES.

Exiguum corpus sed cor mihi corpore majus; Sum versata dolis, arguto callida sensu; Et fera sum sapiens, sapiens fera siqua vocetur.

CAPRA.

Alma Jovis nutrix, longo vestita capillo, Culmina difficili peragrans supero ardua gressu; Custodi pecoris tremula respondeo voce.

PORCUS.

Setigeræ matris fecunda natus in alvo;

Desuper ex alto virides exspecto saginas;

Nomine numen habens, si littera prima periret.

MULA.

Dissimilis patri, matri diversa figura; Confusi generis, generi non apta propago; Ex aliis nascor, nec quisquam nascitur ex me.

TIGRIS.

A fluvio dicor, fluvius vel dicitur ex me; Junctaque sum vento, vento velocior ipse; Et mihi dat natos ventus, nec quæro maritum.

CENTAURUS.

Quatuor insignis pedibus, manibusque duabus; Dissimilis mihi sum, quia non sum unus et idem; Et vehor et gradior, quia me duo corpora portant.

PAPAVER.

Grande mihi caput est, intus sed membra minuta; Pes unus solum, sed pes longissimus idem; Et me somnus amat, proprio nec dormio somno.

MALVA.

Anseris esse pedes similes mihi, nolo negare; Nec duo sunt tantum, sed plures ordine cernis; Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

BETA.

Tota vocor Græce, sed non sum tota Latine; Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam; In terris, nascor, lympha lavor, ungor oliva.

CUCURBITA.

Pendeo dum nascor, rursus dum pendo tumesco; Pendens commoveor ventis, et nutrior undis: Pendula si non sim, non sum jam jamque futura.

CEPA.

Mordeo mordentes, ultro non mordeo quemquam; Sed sunt mordentem multi mordere parati; Nemo timet morsum, dentes quia non habeo ullos.

ROSA.

Purpura sum terræ, pulchro perfusa colore, Septaque, ne violer, telis defendor acutis; O felix, longam si possem vivere vitam.

VIOLA.

Magna quidem non sum, verum est mihi maxīma virtus; Spiritus est magnus, quamvis in corpore parvo; Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

THUS.

Dulcis odor nemoris, flamma fumoque fatigor; Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes, Cum mihi peccandi meritum natura negarit.

MYRRHA.

De lacrimis et pro lacrimis mea cœpit origo; Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor; Lætus honor frondis, tristis sed imago doloris.

EBUR.

Dens ego sum magnus, populis cognatus Eois; Nunc ego per partes in corpora multa recessi; Nec remanent vires, sed formæ gratia mansit.

FŒNUM.

Herba fui quondam viridi de gramine terræ, Sed Chalybis duro mollis præcisa metallo; Mole premor propria, tecto conclusa sub alto.

MOLA.

Ambo sumus lapides, una sumus, ambo jacemus; Quam piger est unus, tantum sed non piger alter; Hic manet immotus, non desinit ille moveri.

FARINA.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant; Vix tamen effugi, totis collisa medullis; Et nunc forma mihi minor est, sed copia major.

VITIS.

Nolo toro jungi, quamvis placet esse maritam; Nolo virum thalamo; per me mea nata propago est; Nolo sepulcra pati, scio me submergere terra.

HAMUS.

Exiguum corpus, flexu mucronis adunci Fallaces escas medio circumfero fluctu. Blandior, ut noceam; mortis præmitto saginas.

ACUS.

Longa, sed exilis tenui producta metallo, Mollia duco levi comitantia vincula ferro; Et faciem læsis, et nexum reddo solutis.

CALIGA.

Major eram longe, quondam dum vita manebat; Sed nunc exanimis, lacerata, ligata, revulsa, Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

CLAVUS CALIGARIS.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo; Vertice tango solum, capitis vestigia signo; Sed multi comites casum patiuntur eundem.

CAPILLUS.

Findere me nulli possunt, præcidere multi; Sed sum versicolor, albus quandoque futurus; Malo manere niger, minus ultima fata verebor.

PILA.

Non sum cincta comis, et non sum comta capillis; Sed mihi sunt crines intus, quos non videt ullus; Meque manus mittunt, manibusque remittor in auras.

SERRA.

Dentibus innumeris toto sum corpore plena; Frondicomam subolem morsu depascor acuto; Mando tamen frustra, quia respuo præmia dentis.

PONS.

Stat nemus in lymphis, stat in alto gurgite silva, Et manet in mediis undis immobile robur; Terra tamen mittit, quod terræ munera præstat.

SPONGIA.

Ipsa gravis non sum, sed aquæ mihi pondus inhæret; Viscera tota tument, patulis diffusa cavernis; Intus lympha latet, sed non se sponte profundit.

TRIDENS.

Tres mihi sunt dentes, unus quos continet ordo; Unus præterea dens est et solus in imo; Meque tenet numen, ventus timet, æquora curant.

SAGITTA.

Septa gravi ferro, levibus circumdata pennis, Aera per medium volucri contendo meatu; Missaque discedens nullo mittente revertor.

FLAGELLUM.

De pecudis dorso pecudes ego terreo cunctas, Obsequium reddens moderati lege doloris; Nec volo contemni, sed contra nolo nocere.

LATERNA.

Cornibus apta cavis, tereti perlucida gyro, Lumen habens intus divini sideris instar, Noctibus in mediis faciem prope reddo dierum.

SPECULAR.

Perspicior penitus, nec luminis arceo visus, Transmittens oculos intra mea membra meantes; Nec me transit hiems, sed sol tamen emicat in me.

SPECULUM.

Nulla mihi certa est, nulla peregrina figura; Fulgor inest intus, radianti luce coruscans, Qui nihil ostendit, nisi si quid viderit ante.

CLEPSYDRA.

Lex bona dicendi, lex sum quoque dura tacendi; Jus avidæ linguæ, finis sine fine loquendi; Ipsa fluens, dum yerba fluant, aut lingua quiescat.

PUTEUS.

Mersa procul terris in cespite lympha profundo, Non nisi perfossis possum procedere venis; Et trahor ad superos, alieno ducta labore.

TUBUS.

Truncum terra tegit, latitant in cespite lymphæ; Alveus est modicus, qui ripas non habet ullas; In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

FOLLIS.

Non ego continuo morior, dum spiritus exit, Nam redit assidue, quamvis et sæpe recedat; Et mihi nunc magna est anima, est nunc nulla facultas.

LAPIS.

Deucalionis ego crudeli sospes ab unda; Affinis terræ, sed longe durior illa; Littera decedat, volucris quoque nomen habebo.

CALX.

Evasi flammas, ignis tormenta profugi; Ipsa medela meo pugnat contraria fato; Ardeo de lymphis; mediis incendor ab undis.

SILEX.

Semper inest mihi, sed raro cernitur ignis; Intus enim latitat, sed solos prodit ad ictus; Nec lignis ut vivat, eget, nec, ut occidat, undis:

QUADRIGA.

Quatuor æquales currunt ex arte sorores, Sic quasi certantes, quum sit labor omnibus unus; Et prope eunt pariter, nec se contingere possunt.

SCALÆ.

Nos sumus ad cælum, quæ tendimus alta petentes, Concordi fabrica, quas unus continet ordo, Ut simul hærentes per nos scandatur ad auras.

SCOPA.

Mundi magna parens, laqueo connexa tenaci, Juncta solo plano, manibus comprensa duabus, Ducor ubique sequens, et me quoque cuncta sequuntur.

TINTINN ABULUM.

Ære rigens curvo, patulum componor in orbem; Mobilis est intus linguz crepitantis imago; Non resonat positus, motus quoque szpe resultat

CONDITUM.

Tres olim fuimus, quæ nomine jungimur uno; Ex tribus est unus, tres et miscentur in uno; Quisque bonus per se, melior qui continet omnes.

ACETUM EX VINO.

Sublatum nihil est, nihil est extrinsecus auctum; Nec tamen invenio, quidquid prius ipse reliqui; Quod fuerat non est, cæpit quod non erat esse.

MALUM.

Nomen ovis Græcum; contentio magna Dearum; Fraus juvenis pulchri; multarum cura sororum; Excidium Trojæ, dum bella cruenta peregi.

PERNA.

Nobile duco genus magni de gente Catonis; Una mihi soror est plures licet esse putentur; De fumo facies, sapientia de mare nata est.

MALLEUS.

Non ego de toto mihi vindico corpore vires, At capitis pugna nulli certare recuso: Grande mihi caput est, totum quoque pondus in illo.

PISTILLUS.

Contero cuncta simul virtutis robore magno; Una mihi cervix, capitum sed forma duorra Pro pedibus caput est, et cætera

BALNEUM.

Per totas ædes innoxius introit ignis; Est calor in medio magnus, quem nemo veretur; Non est nuda domus, sed nudus convenit hospes.

TESSERA.

Dedita sum semper voto, non certa futuri; Jactor in ancipites varia vertigine casus; Nunc ego mœsta malis, nunc rebus læta secundis.

PECUNIA.

Terra fui primo, latebris abscondita terræ; Nunc aliud regnum flammæ nomenque dederunt; Nec jam terra vocor, licet ex me terra-paretur.

GEMELLIPARA.

Plus ego sustinui, quam corpus debuit unum; Tres animas habui, quas omnes intus habebam; Discessere dux, sed tertia pæne secuta est,

MILES PODAGRICUS.

Bellipotens olim, sævis metuendus in armis; Quinque pedes habui, quos unquam nemo negavit; Nunc mihi vix duo sunt inopem me copia fecit.

LUSCUS ALLIUM VENDENS.

Cernere jam fas est, quod vix tibi credère fas est; Unus inest oculus, capitum sed millia multa. Qui, quod habet, vendit, quod non habet, unde parabit?

FUNAMBULUS.

Inter luciferum cælum terrasque jacentes, Aera per medium docte meat arte viator; Semita sed brevis est, pedibus nec sufficit ipsis.

UMBRA.

Insidias nullas vereor de fraude latentis; Nam Deus attribuit nobis hæc munera formæ, Quod me nemo movet, nisi qui prius ipse movetur.

ECHO.

Virgo modesta nimis legem bene servo pudoris; Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua; Ultro nolo loqui, sed do responsa loquenti.

SOMNUS.

Sponte mea veniens, varias ostendo figuras; Fingo metus vanos nullo discrimine vero; Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit,

MONUMENTUM.

Nomen habens hominis, post ultima fata remansi; Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit; Vita tamen superest morti post tempora vitæ.

ANCORA.

Mucro mihi geminus ferro conjungitur unco; Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo; Scrutor aquas medias, ipsas quoque mordeo terras.

LAGENA.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus; Auriculæque regunt redimitæ ventre cavato; Dum cecidi infelix mater me antiqua revisit.

CUCULUS.

Frigore digredior, redeunte calore revertor;

Desero quod peperi, hoc tamen educat altera mater;

Quid tibi vis aliud dicam? me vox mea prodit.

FINIS.

EDITIONUM CATALOGUS.

- I. Principem Symp. ænig. ed. fecit Joach. Perionius anno, sive, ut ait Maittairus, 1533. sive 1538. ut Heumannus; seu probabilius, teste Wernsdorfio, Parisoct. 1537. Bona ed. et sæpe laudata Casp. Barthio.
- II. Joach. Camerarius quædam Symp. ænig. dedit, ab ed. Per. multo tamen discrepantia, Lips. oct. 1540. iterum 1562. iterum 1600.
- III. Jo. Lorichius Hadamarius quædam select. Francof: 1545.
- IV. Franciscus Basuelus quædam select. Basileæ: Oct. 1563.
- V. Jos. Castalio omn. ænig. ed. Symp. cum scholiis, Romæ; quart. 1581. Hæc editio præstans est repitita Romæ; duod. 1597. non tamen habet scholia. Iterum Jos. Cast. 1607. postquam, ut ait Wernsd. ed. Pithœi viderat "alt. ed. serius curavit," scholiis bene auctis: Romæ; quart.
- VI. Petrus Pithœus locupletissimam ed. Symp. ænig. fecië inter vet. poemat. Paris. duod. 1590. Repetita Lugdun. 1596.
- VII. Jacob. Pontanus quædam ed. in Progymnasmate Latinitatis, Ingolstadii; oct. 1592. Repetita 1634.
- VIII. Nicolaus Reusnerus, in *Ænigmatographia*, Symp. ænig. repetiit ex Per. ed. Francof. duod. 1599. ibidem. duod. 1602.
- 1X. Conr. Kittershusius ed. Symp. anig. una cum Phæd. fab. Lugdun. oct. 1598. Rep. cum not. Jo. Meursii, 1610. Iterum Duaci; oct. 1604.

- X. Franciscus Schottus quædam Symp. ænig. ed. una cum Aldhelmi ænigmatibus. Coloniæ Agripp. duod. 1620. spero nunquam repetitura.
- XI. Nicolaus Causinus ed. Symp. ænig. sine notis, in libro suo, Symbolica Ægyptiorum sapientia, Coloniæ; oct.
   Repetita est hæc editio Paris. quart. 1647. iterum Coloniæ; oct. 1654.
- XII. Christianus Junckerus ed. Symp. et aliorum ænig. una cum Phæd. fab. adjecit notas grammaticas, Lips. duod. 1700. Sed hæc ed. et sequens Walchii, ait Fabricius, Bib. Lat. tom. 3. pag. 252. "pueris destinatæ fuere."
- XIII. Jo. Georg. Walchius ed. Symp. znig. una cum Phzd. fab. Lips. duod. 1713. ut Fabric. Wernsd. putat 1724. Est ed. similis Junck.
- XIV. Michaelis Maittairus inter op. vet. Lat. poet. dedit Symp. ænig. Lond. fol. 1713.
- XV. Chr. Aug. Heumannus ed. Symp. ænig. Hanov. oct. 1722. quam ed.omnes laudavere docti: præstantissimam et locupletissimam vocat Wernsd. destinatam viris doctis ait Fabric. Est illustrata Heum. Cast. Barth. Basuel. aliorumque notis, et certe magis est consulenda. Hic tamen editor. non Symp. tribuit ænigmata, sed Lactantio; et inscripsit librum, Symposium Lactantii. Certe vult Symposium esse symposium, sive συμπόσιω, compotationem: at sum, ut ait Hor. paulo infirmior, unus multorum; nec possum sequi, dum testimonio regor.
- XVI. M. Joan. Frid. Heynatzius ed. Symp. ænig. Francof. ad Viadr. oct. 1775. Editio nullo modo contemnenda.
- XVII. Christianus Wernsdorf. ed. Symp. ænig. inter *Poet.*Lat. Min. op. Helmstadii; duod. 1799. de qua ed.
  satis dictum est in proæmio nostro.

VARIÆ LECTIONES.

Wernsdorfius in suo libro habet lectiones varias, non mode editionum, quas supra memoravi, sed præterea sex antiquorum codicum. Quanquam hoc tam grave pondus nugarum ferre libellus negat, lectiones tamen quasdam inserui, non omnino rejiciendas.

PROLOGUS. v. 1. et 2. Per. non habet 2, Sic tu es ex te doces, Cast. 7. Dum habet cod. antiq. malo, quod bene convenit cum supra dum redirent. Cum probant Wernsd. et prior. mult. 9. de carmine Heum. contra omn. antiq. Est meditata : diu 10. Hunc versum ita habet Heum. sic frivola &c. 12. diversa Caus. et Cast. diversos Per. inepte; diverse Pith. Meurs. Bas. de versu Heum. vah! 14. attulerim et possim Heum. non bene. 15. post carmine, punctum ponit Heum. ergo sic leg. voces insanas &c. sed non sequor. 17. quod non. Pith. Bas. Heum. Heyn. si non Per. seq. Werns. bene. - STILUS. 2. Versus utraque Pith. Cast. diverso munere Pith. Cast. correxit Heum ut in text.-ARUNDO. 1. semper vicina &c. Pith. Cast. Litora semper amo ripis &c. Per. 3. signata magistris Pith. Cast. signata magistri Per. stipata ministris Heum. ut in text. bene correxit Wernsd .- ANNULUS. 1. pro adhæsi inhæsit habent Per, et Reusn. male, quippe non convenit cum prosopopæia ænig. inhæsi Per sec. adhæsi Pith. Cast. corpus adhæsi Heum, illum seq. Heyn. 3. Una habent vulg. Servo cod. antiq. et sequor .- CLAVIS. 1. magnas locupletibus offero parva Per. Schott. virt. multas. Cast. 2. iterum concludo Cam. recludo Heyn .- CATENA. 3. pro et solvi Heum. habet exsolvit. mendose.-TEGULA. 2. Alta domus quarit, sedes est semper in imo Per. inepte. Ut in textu corr. Heum. 3. Et me perfundit qui me &c. Wernsd. non probo. Perfundor liquidis Per.

et Reusn. habent. sed sequor cod. vet. Angl. ut in text .-FUMUS, 1. Funduntur lacrimæ Heum. 3. qui me Wernsd .-NEBULA. 2. Inque die media omn. vulg. sed bene con. ut in text. Heum. 3. Nec stellæ proprium lucem Per. Reusn .-PLUVIA. 1. venio pene omn. seq. Wernsd. malo lect. vet. cod. Lugd. 2. demissa Per. 3. Excepitque sinus Per. Sed sinus excepit Pith. Cast. Wernsd. In vet. cod. Heum. invenit Et sinus offendit, unde conj. effudit : effundit Heyn. et sequor .-GLACIES. 1. fui quondam Wernsd. fui nuper Per. et melius, 2. Nec rigidi Caus, absurde.—NAVIS. 2. Innumera pariter comitum stipante caterva Per. Heum. Heyn. Wernsd. sequor Pith. et Cast. ut in text .- PULL. IN OV. 2. nec eram genetricis in alvo Bas. 3. Quum pos. part. Per.-VIPERA. 2. Occidi, Wernsd. et vulg: ut in text. sequor vet. cod. Angl. 3. mors faciet Heum.—TINEA. 3. nec adhuc tamen ipsa. profeci Wernsd. et alii. Ut supra in text. malui hab. Per. lect.-ARANEA. 2. Nec telæ radios Per. 3. tantum omn. Pith.-COCHLEA. 3. Nam mihi concilium Pith. Sed mihi conchylium Cast. et vulg .- RANA. Raucisonans ego Pith. Bas. Transponit hos ver. Heum. habens sec. in loco tert. et vice vers. 2. Sic vox laude caret, que se laudaverit ipsa. ita Heum. contra omn. cod.-TESTUDO. 1. spatioso præd. maluit Heum. 2. duro prodita facto Per. savo prad. fato Cast. Pith. sequor Wernsd. ut in text. TALPA. 2. humeris bruma qua incommoda vincant Per. previa brumæ Pith. 3. nec gero multa simul, sed congero magna vicissim Bas .- MUSCA. 2. qua tunc Per. 3. submovear Bas. submoveor Pith. Wernsd. commoveor Per melius. facto conterrita Cast .- CURCULIO. 2. non certo nomine Bas. 3. non gratus tritici cod. un antiq. sed multa vivo sagina Per. insumo Heum. -MUS. 2. furtivis nutrior escis Per.-GRUS. 1. pennas perscripta volantes Per. penna perscripta volantis Pith. Cast. 2. volucris discrimina Per. Schot. 3. pugnos Schot.—CORNIX. 2. Utraque Pith. Nomen habens atrum nullo compulsa dolore Per. nullo complexa dolore Cast. Walch .- VESPERTILIO. 1. Vix mihi dat Bas. 3. Sed

sedeo in tenebris Pith. Cast.—ERICIUS. 2. completus acutis Cast. et vulg. sequor, ut in text. Per. et Pith. 3. armatus Per. Pith. sedes pro segetes Cast. et vulg. pro habitator, calitator Schot .- PEDICULI. 1. nova nostrarum Per. Pith. Cast .-PHENIX. 1. morior Wernsd. sequor, ut in text. cod. antiq. 3. solos manes Per. Pith. Cast. Bas. duco parentes Pith. Bas .-TAURUS. 2. Et Cilicus Cast. et al. sed non sum nomine solo Pith. Cast. Wernsd. sequor cod. antiq. duos Angl. Et Cilicum immensus mons sum et mons nomine solo Per.-LUPUS. 1. Dentibus insanguis Pith. 3. Mixta et cum rabie vocem quoque tollere novi Per.-VULPES. 3. talis fera siqua Per. vocatur Wernsd. et al. malo vocetur, quanquam sine priorum auctoritate. - CAPRA. 2. super ardua Wernsd. et al: ut in text. recepi conject. Bunemanni. 3. Custodi pecorum Per. Cast. respondeo lingua Wernsd. præfero voce, ut Pith Bas.-PORCUS. 1. ab alvo Heum. 2. pastus expecto virentes Per .- MULA. 2. Alterni generis Cast. et vulg. 3. nec quicquam Per. Schot .-TIGRIS. 2. velocior ipso Wernsd. et vulg: velocior ipse plus tamen habet latinitatis, et ita videatur in vet. cod. Angl.-CENTAURUS. 2. quia non sum unus et unus Pith. Wernsd: sequor Per: 3. portent Pith. Cast .- PAPAVER. 1. intus sunt membra minuta Wernsd. et al : sequor Per. 2. longissimus unus Wernsd. sequor Per.-BETA. 2. Pauperibus semper proponor Per.—CUCURBITA. 1. pendendo tumesco Per. Wernsd. sequor tres cod. Angl. 2. Pendens dum moveor velis Per.-ROSA. 1. perfusa rubore Pith. Cast. 3. longo si possem vivere fato Wernsd. sequor Heum .- VIOLA. 1. sed inest mihi Wernsd. sequor Per .- THUS. v. 3. Bas. non habet. peccandi vitium Per .- MYRRHA. 1. et per lacrimas Cast. 3. Lætus honor frondi tristis sed magna doloris Bas. satis inepte .- FENUM. 1. Herba fuit Per. male .- MOLA. 1. ambo jacentes Cast. 2. tantum non segnis it alter. Per. Pith. Wernsd. sequor cod. antiq. Angl.-FARINA. 1. Vix tandem Heum. -HAMUS. 2. circumfero ventre Per. morti Wernsd. et al. sequor Cast. et vulg. saginam Wernsd. sequor Per.-CLAV.

CAL. 1. In capite putavit Heum .- CAPILLUS canus quandoque futurus Per. male.-PILA. 1. Non sum cincta comis ullis nec crinibus ornor Per. Schot.-SERRA. 3. que respuo Per.—PONS. 2. Permanet et mediis immobile robur in undis Per.—SPONGIA. 1. inhæsit Cast. 3. refundit Per. Schot.— TRIDENS. 2. et parte sub ima Per. 3. vectus timet Per. equor adorat Heum. contra cod. omn.—SAGITTA. 3. de. scendens Per .- FLAGELLUM. 2. obsequio cogens Cast. et vulg. memorata lege Per. Pith.-LATERNA. 1. perlucida vitro Per. Pith. 3. faciem non perdo dierum omn. ed. præter Heum. quem sequor .- SPECULAR. 1. Perspicior cunctis Per.—SPECULUM. 2. radiata luce Per. coruscus Pith. Cast. -CLEPSYDRA. 2. Vis avidæ Cast. Heyn. fluunt Wernsd. et al. sequor Per.-PUTEUS. 2. procedere rimis Pith.-TUBUS. 3. modico que ligna vehebat Per.-FOLLIS. 3. magna est anima Pith. Wernsd. et al. sequor cod. antiq. Angl. et insero est post anima contra omn.—CALX. 1. refugi. Cast. et vulg. 3. Frigesco lymphis, calidis incendor ab undis Per. Pith .- SILEX. 1. Semper inest intus Cast. et vulg. inest in me Wernsd. Per. Pith. malo tamen inest mihi, quanquam contra omn. ed.—ROTÆ. 1. æquali currunt ex parte Per. 3. Et prope sunt pariter Wernsd. sequor conject Bunemanni.-SCALÆ. 1. quæ scandimus 3. Et simul hærentes per nos mittentur Per. comitentur Pith. Cast.-SCOPA. 1. In silvis genita et laqueo Per. Pith. 3. simul et me cuncta sequuntur Per. -ACET. EX. VIN. 2. Nec tamen inveni Pith. Cast. quod in isto vase reliqui Heum. 3. Quod fueram non sum, capi quod non erat esse Per. prave. - MALUM. 1. Nomen habens Gracum Heum. Cast. Wernsd. sequor Cam. Per. et quatuor cod. 2. juvenis functi Per. Pith. Cam. 3. quæ bella cruenta Per. Pith. cui bella cruenta paravi Heum.-PISTILLUS. 2. Una mihi est cervix, capitum sed forma aliorum Per. Reusn. 3. sed cætera Wernsd. et vulg. malo et cætera.-STRIGILIS, Rubida, curva, capax, Wernsd. et antiq. Hæc mutavi, ut in text. propter, legem metri, cui Rubida in primo loco non bene

ficet. 2. auri simulata metallo Per. Reusn. - PECUNIA. 1. abscondita diris Per. Pith. duris Cast. vah! 2. aliud pretium vulg .- GEMELLIPARA. 3. sed tertia bella peregit Per. mira lectio! ait Wernsd. certe mira lectio.-LUSC. ALL. VEND. 1. Cerne, licet, proprius, quod Per .- FUNAMBU-LUS. 1. lucificum Per. 2. docta meat Per. Pith. Wernsd. doctus Cast. sequor cod. antiq. Angl.-UMBRA. 1. latenti-Heum. Heyn. Wernsd. latentes Cast. et vulg. sequor Pith. 2. hujus mihi munera Cast. talis mihi Heum.-ECHO. 1. sacrilegem Per. Pith .- SOMNUS. 2. metus varios Cast. et vulg. veri Per. Pith. Cam. veros Cast. et vulg .-- MONUMENTUM. 1. hominum Per. 3. superest multis Heum.-LAGENA. 3. mater mea me divisit Heum. Heyn. Wernsd. ita faciunt ver. spondaicum; sed, meo judicio, mendose: cur mater divisit? quia lagena terracea, cadens, a terra frangitur. Multo magisdesideranda est lectio nostra, ex Pith. ed. capta, quanquame auctoritate caret.

PROLOGUS. 15. subito de carmine vocis modus loquendi inusitatus; ore proloquens metrice quæ cogitassem: de positum esse pro ex conj. Wernsd. 16. Insanos ita. Horat. lib. 2. ser. 3. ver. 40. Insanos qui inter vereare insanus haberi. 17. si non sapit ebria Musa sic Anthol. Burm. tom. 2. pag. 445. Ne pedibus non stet ebria Musa suis.—ARUNDO. 1. Dulcis amica Dei i.e. Panis, fistularum inventoris: audi quoque Tibullum, lib. 2. el. 5. v. 29 2. nigro perfusa colore vid. Pers. sat. 3. v. 11. seq. quæ testatur de arundine, apud antiq. -ANNULUS. in quibusdam libris hoc anigma est inscriptum Annulus cum gemma 2. ingenitum dicas eandem sententiam habet Cicero, Tusc. qu. lib. 2. sec. 16. Scutum, gladium, galeam in onere nostri milites non plus numerant, quam humeros, lacertos, manus: arma enim membra militis esse dicunt .- CLAVIS. 3. servo domum domino vina servata centum clavibus. Hor. car. 14. lib. 2. v. 26. tua si bona nescis servare, ah! frustra clavis inest foribus. Tib. lib. 1. El. 7. v. 40.-NEBULA. Imitatus est Ovid. Met. 1. v. 602. Et noctis faciem nebulas fecisse volucris, sub nitido mirata die.-PLUVIA. 1. Sic frequenter longa delapsa ruina de pluvia dictum est. Fluctibus oppressos Troas cœlique ruina Virg. Æn. 1. v. 129. Excipere insanos imbres cælique ruinam Sil. Ital, lib. 1. v. 250.—NIX. 2. Sole madens &c. ita Ovid. Her. 13. v. 52. More nivis lacrimæ sole madentis eunt : frigore siccus Mart. qui siccis lascivit aquis. - Siccus teneris a nubibus imber. Paulin. Nol. car. 21. v. 18.—Quamvis cæruleo siccus Jove frigeat æther. Lucil. Ætn. v. 329 .- 3. Flumina facturus Incaluere nives, mox flumina montibus altis undabant. Petron. bel. civ. v. 189.—NAVIS. 1. filia silvæ sic Hor. lib. 1. car. 14. v. 11. Quamvis Pontica pinus silvæ filia nobilis.— VIPERA. Hoc ænig. sequitur fabulam, viperam non nasci sine morte parentis; vide Plin. Nat. Hist. lib. 10. cap. 62. et NOTE. 33

Prudent. Hamartig. v. 582. Facciolatus ita habit. Terrestrium sola vipera inter se parit ova unius coloris et mollia, ut pisces. Tertia die intra uterum excludit, deinde singulas singulis diebus parit, viginti fere numero. Itaque ceteræ tarditatis impatientes perrumpunt latera, occissa parente.-ARANEA, 1. Pallas me docuit texendi nosse laborem. Pallas fuit inventrix artis textoriæ.-Minerva telam docuit ordiri Lactant. Inst. Ne tenuem texens sublimis aranea telam deserto in Manli nomine opus faciat. Catull. car. 68. v. 49.-RANA. Hoc est ænig. mendesum, ac nullo commentario dignum: certe rauca sonans.-TESTUDO. Hoc anig. est elegantius, propter superioris exilitatem. 1. specioso præditæ dorso. testudinem usitatem fuisse ab antiquis, pro variorum ornamentis, multum habemus testimonii. Nec varios inhiant pulchra testudine postes. Virg. G. 2. v. 463. Gemmantes prima fulgent testudine lecti. Mart. 12. ep. 66. v. 5 .- 2. doctaquidem studio sic Propert. lib. 2. car. 25. v. 79. Tale facis carmen docta testudine. savo perdita facto quia fuit eviscerata .- MUS. Roma quoque consul hic fuit Decius Mus .-CORNIX. Vivo nomen vitas Hor. lib. 3. car. 17. v. 13. annosam cornicem.-Vivit et armiferæ cornix invisa Minerva, illa quidem sæclis vix moritura novem. Ovid. Am. 2. 6. 35.-Hosnovies superat vivendo garrula cornix. Auson. Idyl. 18. v. 2.-Plinius in Nat. Hist. lib. 7. cap. 48; Hesiodus fabulose ut reor cornici novem nostras attribuit ætates. si me non Græcia fallit. refert ad Hesiod. qui scripsit de ætatibus animantium.-PEDICULI. Hoc est valde obscurum, et valde contemnendum .- PHENIX. Est fabula; consule Lactantii car. de phonice.-TAURUS. 1. Machus eram. Uxorem quondam magni Minois, ut aiunt, corrupit torvi candida forma bovis. Propert. lib. 2. car. 23. v. 113.—TIGRIS. 3. Et mihi dat natos ventus et junctaque sum vento in ver. sec. sequuntur fabulam, de tigride. Sic. Oppian. Cyneg. 3. v. 353. 'Ωκυτέρω τελέθει δε θοών πανυπείζοχα θηζών. Αυτώ γας τε θέειν ίκέλη Ξεφύρω γενετηςι.-MOLA. Hanc machinam ita describit Senec.

34 NOTE.

cp. 90. pag. 409. Gron. Hoc aliquis secutus exemplar, lapidem asperum aspero impossuit, ad similitudinem dentium, quorum pars immobilis motum alterius exspectat: deinde utriusque attritu grana franguntur, et sæpius regeruntur, donec ad minutiam frequenter trita redigantur.-CLEPSYDRA. Horologium aquarium, ait Facciolatus, horas aqua dimetiens: i. e. vas vitreum, in cujus fundo foramen est guttatim aquam destillans, ex cujus deminutione labentis temporis mensura cognoscitur: a κλίπτω et υδως. 1. Lex bona dicendi nam consulatu Cn. Pomp. ad tempus dicendi metiendum apud oratores usa est. Clepsydram usitatam quoque in castris, crede Casari. Bel. Gal. lib. 5. cap. 13. Nos nihil de eo percunctationibus reperiebamus, nisi certis ex aqua mensuris, breviores esse noctes, quam in continenti videbamus.-LAPIS. Deucalionis refert ad fabulam diluvii, quod accidisse dicitur eo tempore, dum Deucalion regnaret apud Thessalos: consule Ovid. et Hygin.-SCOPA. 1. Mundi magna parene mundum ait Wernsd. Symp. dixisse pro munditie; sed lectione tam rara et barbara nullo modo non offendi queam; nec Symp. tribuo.-CONDITUM. Potus vino, melle, et pipere factum, juxta Apicium, lib. 1. cap. 1. et. 2. Qualia nunc quoque fiunt, pipere et melle addito, quæ alii condita, alii piperata appellant. Plin. lib. 14. cap. 16.-MALUM. 1. Nomen ovis Græcum i. e. μήλον, nam hoc significat ovem et pomum. contentio magna Dearum Jun. Pal. et Ven. de earum pulchritudine. 2. Fraus juvenis refert ad Atalantæ et Hippom. fabulam. multarum cura sororum Hesperidum: vide Virg. Æn. 4. v. 484. et not Servii in ill. ver. 3. Excidium Trojæ nempe pomum Eridis, a Paride Veneri adjudicatum.-PERNA. 1. de gente Catonis i. e. M. Porcii Catonis. 3. sapientia i. e. sal.-STRIGILIS. juxaque honestam strigiliculam recta fastigiatione clausulæ, flexa tubulatione ligulæ; ut et ipsa in manu capulo moraretur, et sudor ex ea rivulo laberetur. Apuleius in Flor. pag. 346. ed. Elm. Hoc instrumentum usitatum fuit præcipue in balneis. 1. rubida quia ex ære

NOTE: 35

fabricata.—MILES PODAGR. 2. Quinque pedes habui ludit, ait Wernsd. in ambiguo verbo quinque pedum, quod ad mensuram pertinet, et duorum pedum, quos podagra debilitabat. Certe ambiguo verbo, et hoc est ænigma valde podagricum.—LUSC. ALL. VEND. Hoc est barbarum et omnino confusum; sine norma, sine sale.—

FINIS.

C.M.

